

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 5 Maj 1876, kl. 2 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om införande i Riksdagsordningen af bestämmelser rörande sättet för slitande af tvister Kamrarne emellan i fråga om voteringspropositioner för de samfälda omröstningar, som anställas jemlikt 65 § Riksdagsordningen.

Till Konstitutions-Utskottet har från Riksdagens Andra Kammare öfverlemnats en af Herr *Ola Andersson* väckt motion (N:o 64), hvari föreslagits, "att Riksdagen för sin del ville, på sätt 81 § Regeringsformen föreskrifver, besluta en sådan förändring i eller förklaring af Riksdagsordningen, hvarigenom det blefve tydliggjordt, huru Kamrarne emellan uppkommande tvister om voteringspropositioner för gemensamma voteringar skola lösas"; och har motionären för frågans lösning ifrågasatt två olika sätt, det ena, att genom samfäld omröstning besluta, hvilkendera Kammares mening i fråga om voteringspropositionen skulle gälla, det andra, att hänskjuta frågan till Konstitutions-Utskottets afgörande.

I anledning af denna framställning tillåter sig Utskottet erinra derom, att, enligt 63 § Riksdagsordningen, hvad Kamrarne sammanstående besluta, skall vara Riksdagens beslut, och att, om Kamrarne icke blifva ense om ett beslut, frågan, utom i de fall 65 § upptager, skall anses hafva för den riksdagen förfallit. I 65 § åter stadgas, att, när i fråga om statsutgifter eller bevillning eller angående Riksbankens och Riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, Kamrarne fatta olika beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjemkade, begge Kamrarne skola hvar för sig rösta om de olika beslut, hvari hvardera förut stannat, och att den mening, som dervid erhåller de fleste ledamöters af

Bih. till Riksd. Prot. 1876. 3 Saml. 4 Häft.

båda Kamrarne sammanräknade röster, kommer att gälla såsom Riksdagens beslut. Af dessa bestämmelser följer, att såsom regel måste anses, att båda Kamrarne skola vara ense, för att ett beslut skall komma till stånd och att en frågas afgörande genom samfäld omröstning är att betrakta såsom ett af omständigheterna påkalladt, för vissa gifna fall stadgadt undantag. Skulle åter Kamrarne stanna i olika beslut deröfver, om votering i en viss fråga skall ega rum, eller angående innehållet af en i sådan fråga föreslagen voteringsproposition, måste således frågan om ärendets afgörande genom så beskaffad votering anses förfallen, och lika som grundlagen icke anvisar något sätt för lösningen af en sådan meningsskiljaktighet emellan Kamrarne, likaså håller Utskottet före, att ett sätt för en slik lösning icke låter sig utfinnas utan att uppoffra den i § 1 Riksdagsordningen stadgade allmänna grundsats, att båda Kamrarne skola i alla frågor hafva lika behörighet och myndighet.

Emot det ena af de sätt, som motionären, enligt hvad ofvan berördt är, föreslagit för frågans lösning, eller att Kamrarne först skulle genom samfäld omröstning afgöra, hvilkendera Kammarens beslut i fråga om voteringsproposition skall gälla, har motionären sjelf framställt den välgrundade anmärkning, att äfven för denna votering behöfdes en voteringsproposition, och att det låte tänka sig, att jemväl derom kunde blifva tvist. Till detta skäl torde kunna läggas, att det väl icke vore lämpligt att i ett slikt fall låta frågan om formen för beslutets fattande afgöras af samma myndighet, som sedan hade att besluta i saken. Att åter hänskjuta frågan till Konstitutions-Utskottet, hvilket sätt motionären synes gifva företrädet framför det nyss antydda, innebure i sjelfva verket att i en fråga, der det gälde att afgöra, om den ena Kammaren borde underkasta ett af Kammaren fattadt hufvudsakligt beslut en ytterligare pröfning, låta Kamrarne underordnas en af dem sjelfva vald afdelning af Riksdagen. Äfven om man skulle vilja antaga, att Konstitutions-Utskottet, oberoende af alla tänkbara inverkan omständigheter, i frågor, som så väsentligen röra de särskilda Kamrarnes inflytande på besluten, skulle kunna intaga en fullkomligt opartisk ställning, blefve det dock på Utskottet, som det komme att bero, om Riksdagen i de sålunda till Utskottet hänskjutna frågor skulle handla såsom två grundlagsenligt skilda Kamrar eller såsom en Kammare, och härigenom skulle otvifvelaktigt åt Utskottet uppdragas en myndighet, som komme att stå i strid med tvåkammerssystemets väsen och våra på detsamma hvilande grundlagars anda och mening.

I öfrigt torde det knappast vara af nöden att erinra derom, att det af motionären omförmälda fall väl icke lärer vara det enda, der olösliga förvecklingar kunna uppstå, om Riksdagens Kamrar, emot hvad antagligt är, fatta beslut, som äro stridande emot grundlagarnes bud och föreskrifter,

eller till och med vägra att tillämpa dem. På förutsättningen, att något sådant icke skall kunna inträffa, beror allt konstitutionellt samhällsskick, och derest i tvistiga fall en fråga skulle förfalla derigenom, att Kamrarna icke blefve ense derom, huruvida omröstning skulle ega rum eller icke, eller angående voteringspropositionens innehåll, torde en sådan utgång vara att vida föredraga framför de uppenbara olägenheter, som skulle blifva en följd af stadganden i den uti motionen afsedda riktning.

Slutligen, och oberoende af frågan om möjligheten af att utfinna något lämpligt sätt att till slutlig lösning bringa frågor af nu antydda beskaffenhet, anser sig Utskottet icke böra lemna oanmärkt, att den erfarenhet, som i hithörande fall under tillämpandet af nu gällande riksdagsordning hittills vunnits, icke kan sägas hafva ådagalagt behovet af en grundlagsändring i det af motionären angifna syfte; och får Utskottet, i betraktande deraf och under åberopande af hvad här ofvan är anfördt, vördsamt hemställa, att förevarande motion måtte lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 5 Maj 1876.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.

Reservation:

af Herr *Ola Andersson*, med hvilken Herr *Samuel Johnson* instämt: "Med den erfarenhet i minne, som sistlidne Riksdag lemnade oss, manades jag att upptaga den fråga, hvarom min motion handlar, väl inseende dess stora vikt, men i afsigt att bidraga till en god lösning af densamma.

Enär jag i min motion tydligen gifvit företräde åt det senare af de af mig *antydde* tvänne sätt, på hvilka tvistefrågor af denna art kunde lösas, och då jag vid frågans första behandling i Utskottet aflemnade nedanupptagna förslag till ändring i § 38 Riksdagsordningen, anser jag mig kunna i det närmaste förbigå hvad Utskottet anfördt angående sättet att lösa möjligen uppkom-

mande tvister Kamrarne emellan i fråga om proposition för gemensam omröstning genom sådan omröstning; jag endast vill tillägga att, om något sätt för en sådan tvistefrågas afgörande finnes i grundlagen, så lär det väl vara detta, ty äfven sjelfva voteringspropositionen om en anslagsfråga rörer ju statens reglerande, statsutgifter, etc., och denna åsigt har äfven uttalats i diskussionen sistlidne år, då ett dylikt spörsmål var på god väg att uppkomma. Skulle man åter söka att genom nytt grundlagsstadgande lösa frågan, då har jag ansett, såsom jag ock i motionen sagt, att en dylik tvist till sjelfva sin natur mera är en grundlagstolknings- än en statsregleringsfråga.

Alla ärenden, hvaruti Kamrarne om ett beslut ej blifva ense, skola, *utom i de fall § 65 upptager*, anses hafva för den Riksdagen förfallit; så stadgar den af Utskottet åberopade 63 § Riksdagsordningen, och de i 65 § upptagna frågor *få således ej förfalla* derigenom, att Kamrarne stanna i olika beslut; detta är grundlagens både anda och bokstaf, det må nu vara regel eller undantag; och man lär väl i all lagtolkning illa uppfylla lagens stiftares mening — ja man kan göra sjelfva hans regel i lagen stor skada — om man anser sig kunna sätta ringare värde på tydliga och bestämda undantag än på sjelfva regeln.

Påstår man att tvister angående voteringsproposition för gemensam omröstning *ej få genom sådan omröstning afgöras*, då måste man således i och med detsamma medgifva, att det finnes en brist i detta hänseende i grundlagen, eftersom sjelfva hufvudfrågan, anslags- eller bevillningsfrågan, då ej kan komma att, såsom grundlagen bjuder, afgöras.

Ingalunda är jag nog förmäten att påstå, att ej bättre förslag än mitt till frågans lösning kunde göras, men jag är ej i stånd att fatta, att Kamrarnes lika berättigande rubbas genom att hänskjuta dylik tvist till Konstitutions-Utskottets afgörande, ty Utskottet är sammansatt af lika många och lika berättigade ledamöter från hvardera Kammaren, och ingen kan visa, att någondera (och ej heller hvilkendera) Kammaren skulle genom en sådan anordning blifva underordnad den andra. Visserligen kunde Konstitutions-Utskottet gifva den ena Kammaren rätt och den andra orätt eller ock komma till ett annat beslut, enligt hvilket annan voteringsproposition skulle uppgöras, men sådant måste ju ske äfven nu: antingen måste den ena Kammaren uppoffra sin mening eller ock måste båda enas om något annat. Menar man åter, att Kamrarnes lika behörighet och myndighet uppoffras *derigenom*, att ej frågan får, genom antagande af mitt förslag, förfalla, då måste jag säga, att denna lika behörighet och myndighet illa upprätthålles, om det skall ske i strid med ett tydligt grundlagsbud. Så tillvida som det är Utskottets afsigt att med hvad det anfört om regel och undantag i Riksdagsordningen m. m. söka visa, att det är grundlagens mening, att anslagsfrågor sålunda skulle förfalla, torde jag hafva rätt att säga att Utskottet i sin bevisning ej rätt väl lyckats.

Då Utskottet deremot kommer in på frågan, huruvida det är bäst att bibehålla denna lucka i grundlagen — om sådan finnes — eller söka att fylla den, då äro vi inne på ett annat område, och jag vill då genast medgifva, att äfven andra luckor finnas i grundlagen, och hvilka måste, der de ej kunna afhjelpas, fyllas med den goda viljan; men detta torde likväl ej göra sträfvandet att afhjelpa en och annan sådan brist oberättigadt.

Ingen lärer kunna förneka, att olika meningar om frågor af den beskaffenhet, jag i min motion berört, kunna uppstå både ibland ledamöterna i en och samma Kammare, såsom det ofta skett och säkerligen ofta kommer att ske, likasom ock emellan ledamöterna i de olika Kamrarna, men deraf följer alldeles icke, att man med Utskottet är berättigad att påstå eller med Utskottet förutsätta, i händelse af en sådan tvist, att den ena sidan skulle dermed fatta beslut, som vore stridande emot grundlagarnes bud och föreskrifter eller till och med *vägra att tillämpa dem*.

Den utredning, Utskottet lemnat af detta ämne, om hvilket mycket kunde sägas, lär ej kunna anses innebära hvarken ett vederläggande af behovet eller af sjelfva förslaget till frågans lösning.

Jag vill ock därför, under den öfvertygelse, att frågan är väl värd att komma under ompröfning, nu endast här upptaga mitt i Utskottet framlagda förslag till förändring af

Riksdagsordningen.

§ 38.

Nuvarande lydelse :

3. Utskottet tillkommer jemväl att, då olika meningar mellan Kamrarna uppstå, till hvilket utskott uppkomna frågor och ämnen böra hänvisas, derom besluta, så ock att skilja mellan Kammare och dess talman, då den senare vägrar proposition.

Föreslagen lydelse:

3. Utskottet tillkommer jemväl att, — — — — —
 — — — — —
 — — — — hänvisas, *äfvensom då Kamrarne fatta olika beslut angående proposition för gemensam omröstning*, derom besluta, så ock — — — —
 — — — — — proposition.“